

БИБЛИОГРАФИЈА КАО БИОГРАФИЈА

Поводом књиге Сретена Ћузовића Отила: Призма и огледало.
Путовање – књига II. Издање аутора, Крагујевац, 2024.

Књига која се обрела у поднаслову ове белешке, појавила се о трошку аутора у Крагујевцу, месту његовог пребивалишта, у фолио формату, изванредној ликовној и техничкој опреми на двеста страница са мноштвом фотографија и илустрација. У многим погледу је у питању реч о оригиналном издавачком подухвату, почев од наслова и његовог устројства обележеног иновативном терминологијом и распоредом. У наслову стоји да се ради о другом делу аутобиографије под насловом Путовања, а први део се није још појавио на светло дана. У овом другом делу тако замишљене аутобиографије, у одељку Поговор, објављене су рецензије које се односе на први део а потичу из пера једног академика наука, једног књижевника и тројице доктора наука. Занимљиво да се аутор и издавач у прочељу књиге није огласио уводним словом читаоцима са одгонетком наслова и поруком како да схвате њено устројство и приређивачки поступак.

Термине призма и огледало, по мишљењу овога који исписује ову белешку, вероватно треба читати у овом

кључу: бројни заступљени аутори су кроз своју призму сагледавали научни, педагошки и друштвени вишедценијски учинак угледног редовног професора Економског факултета у Нишу Сретена Ћузовића Отила, тако да су њихови прилози каменчићи у богатом мозаику његове укупне научне, стручне и педагошке појаве, онако како се она огледнула у њиховим очима. Сам аутор не може да прође с друге стране огледала у трагању за својим огледалским одразом. Ови прилози, са фотографијама њихових аутора, распоређени су у језички инспиративним терминима овим редом: Поглед из првог реда, Гласови допиру, Сарадници, Године што су биле, Речи имају завичајци, Без граница, Представници верских организација, Поговор, Библиографија. Сам садржај прилога неодољиво на оригиналан начин подсећа на обрнуту верзију књиге нашег познатог драмског писца и књижевног критичара Борислава Михаиловића Михиза: Аутобиографија о другима. Ауторове колеге са скоро свих универзитета и института бивше нам државе, сарадници,

студенти, магистранти и докторанти, пријатељи, другови из гимназије и Економског факултета у Београду, сарадници из чувене крагујевачке „Заставе“, завичајци, допричали су на свој начин његову радну и стваралачку биографију. То је својеврсни аутопортрет туђим речима, огледалски одраз у очима других. Бројна његова карактерна обележја у насловима, поднасловима и закључцима прилога уврштених аутора („заљубљеник у област трговине и трговинског менаџмента“, аутор који се залагао за оно остварљиво „на етичан начин“, „иноватор“, „пословна извршност“, „романтичар“, „суптилност“, „духовно и интелектуално утемељење“, „слободномислећи интелектуалац“, „људскост пре свега“, „амбасадор живота“, „сарадник који зрачи“, „инвентивност“, „привилеговани сведок“, „симултано виђење“, „научник целине“, „скромност која зрачи“, „отвореност за ново и другачије“, „човек који не заборавља завичај“ и бројна друга) нису само израз колегијалности, пријатељске наклоности исказане слављеничким тоном, већ својеврсне аутобиографске одреднице исписане туђом руком. Засведочене на конкретним примерима од првих корака ђака пешака, студента, магистра, доктора наука, професора универзитета, по властитим речима „вечитог студента школе живота“ који незауостављиво корача „ка видиковој линији“.

Један од елемената који ову књигу чини особеном јесте и њен завршни део: Библиографија радова професора Ћузовића. Ретке су књиге аутобиографског карактера које садрже овакав прилог који, као у овом случају, по нашем мишљењу представља њен највреднији прилог – јер садржи

професорову аутобиографију исписану са преко четири стотине библиографских јединица. Аутор и издавач књиге дошао је на сретну и промишљену идеју да искусном библиотекарском саветнику Небојши Цвејићу из Шапца, повери израду своје персоналне библиографије. И тај наум је остварен према најстручнијим критеријумима и на тај начин допричава и посведочује све оно што су заступљени аутори написали о његовој научној, стручној и педагошкој путањи.

Поштујући основне захтеве приликом израде персоналних библиографија: целовитост, поузданост, информатичност и доследност, аутор је и насловима, пописом садржаја и функционалним аотацијама, допринео да корисник овог пописа радова на најлакши начин, с најмањим утроском времена дође до жељеног податка. Она тако пружа целовит увид у професорово дело, хронолошки суслопице – према усвојеним принципима расподеле грађе – прати научно израстање и стасавање аутора, ширење и гранање његових интересовања, постаје водич кроз његове правце и рукавце. А о обиму, димензијама и разуђености и рецепцији тог дела она говори сама собом. На преко педесет страница књиге, више од њене четвртине, размештено је преко четири стотине наслова: посебних издања (20), прилога у периодици, монографијама и зборницима радова (238), прилога у електронским изворима (55); приказа и критика професорових радова (44). Нису заборављени ни прилози са недовољним елементима за дешифровање (34), а посебно је наведено професорово менторство и учешће у комисијама за одбрану докторских

и магистарских дисертација. Библиографију прати регистар наших и страних листова и часописа у којима су објављивани професорови радови на српском и енглеском језику (43), а затвара импозантан регистар личних имена.

Овако сачињену библиографију посебно краси сам библиографски опис обухваћених јединица: уз наслов и поднаслов је одмах уписиван напоредни наслов на страном језику, податак о резимеима, графиконима, табелама, литератури а посебно – доступност на интернету. Тако свака јединица кориснику уштеђује труд трагања по библиотекама за књигом, зборни-

ком или часописом и уводи га директно у електронску верзију самог текста. Библиографија у целини тако остаје, независно од вредносних оцена њених корисника, живо и трајно научно штиво, а не хладни „књиговодствени попис“ ауторове оставштине.

У пљеваљском крају, па и у загајним Отиловићима професора Ђузовића, постојао је обичај да везиље „препочињу вез“ од најбоље везиље. Књига Призма и огледало, а нарочито њен библиографски део, најбоља је препорука свим научним трудбеницима да „препочну“ њену примењену методологију, у којој сваки сегмент добија нови смисао и значај.

Добрило Аранитовић